

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246421

มหาวิทยาลัยพายัพ

Payap University

รายงานวิจัย ฉบับที่ 252

รายงานการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการสื่อสารประเด็นปัญหาเยาวชนผ่านสื่อละครชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาประเด็น “การคบเพื่อน”
ของเยาวชนระดับอุดมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

**A Participatory Action Research Using Community Theatre as a Tool for
Communication Process of Youth Problem: Focusing on Choosing how to Associate
with Friends of the Undergrad in City of Muang Chiangmai**

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิรภัทร กิตติวารกุล

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยพายัพ

ประจำปีการศึกษา 2553

กระบวนการสื่อสารประเด็นปัญหาเยาวชนผ่านสื่อละครชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาประเด็น “การคบเพื่อน”
ของเยาวชนระดับอุดมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

**A Participatory Action Research Using Community Theatre as a Tool for
Communication Process of Youth Problem: Focusing on Choosing how to Associate
with Friends of the Undergrad in City of Muang Chiangmai**

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิรภัทร กิตติวรากล

รายงานวิจัยฉบับที่ 252

พ.ศ. 2554

มหาวิทยาลัยพายัพ

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง : กระบวนการสื่อสารประเด็นปัญหาเยาวชนผ่านสื่อละครชุมชน โดยใช้
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาประเด็น “การคบเพื่อน”
ของเยาวชนระดับอุดมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิรภัทร กิตติวารกุล

ปี พ.ศ. : 2554

246421

ที่ผ่านมา ข้อมูลจากงานวิจัยหลายแห่งยืนยันสถานการณ์ของเยาวชนไทยในปัจจุบันว่าน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เนื่องจากกำลังเผชิญปัญหาหลายด้าน เช่น สภาพครอบครัวอ่อนแอ แอบเที่ยวกลางคืน ดื่มสุรา สูบบุหรี่ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และอุบัติเหตุจากการดื่มสุรา ซึ่งแม้หลายหน่วยงานในสังคมจะไม่ได้นิ่งนอนใจ แต่หลายครั้งที่การแก้ไขปัญหา เยาวชนกลับไม่ได้มีส่วนร่วม จึงอาจทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวบรรลุเป้าหมายเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น โครงการวิจัยนี้จึงริเริ่มขึ้น อันเป็นโครงการที่นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 35 คน ได้สมัครใจมาเป็น “เยาวชนกลุ่มเรียนรู้” ที่ร่วมกันแสดงและร่วมผลิต “ละครเพื่อชุมชน” อย่างเต็มตัว ตั้งแต่การคิดประเด็นปัญหาของเยาวชน การเตรียมการผลิต การเขียนบท การเลือกสถานที่แสดง จนกระทั่งการประเมินผลและถอดบทเรียนด้วยตนเองทั้งหมด โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารผ่านสื่อละครชุมชน ประเด็นปัญหา “การคบเพื่อน” และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการสื่อสารผ่านสื่อละครชุมชนที่เยาวชนกลุ่มเรียนรู้ผลิตขึ้น รวมถึงเพื่อศึกษาแนวทางในการสื่อสารผ่านสื่อละครชุมชนเพื่อแก้ปัญหาเยาวชนต่อไปในอนาคต

สำหรับประเด็นปัญหาของเยาวชนที่นักศึกษาได้ร่วมกันสะท้อนออกมาในละครชุมชนครั้งนี้คือ “การคบเพื่อน” เพราะเห็นว่า เพื่อนคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ได้แก่ อบายมุข การลุ่มหลงในวัตถุนิยม การเสียการเรียน และการคุกคามทางเพศ โดยประเด็นเหล่านี้ได้นำไปสู่ละครสั้น 4 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่อง “อย่าพลาด” เพื่อนำเสนอให้ผู้ชมได้รู้ถึงวิธีการปฏิบัติตัวเมื่อถูกคุกคามทางเพศ ทุกรูปแบบทั้งกาย วาจา และสายตา 2) เรื่อง “กล้าไหม แค่คำว่า ‘ไม่’ คำเดียว” เพื่อนำเสนอให้ผู้ชมรู้วิธีการปฏิเสธเพื่อน หากเพื่อนชวนให้เดินเข้าหาอบายมุข 3) เรื่อง “บัวชมพู” เน้นเสนอตามแก่นเรื่องที่ว่า คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล และ 4) เรื่อง “นักเรียนแบบ” ต้องการเสนอให้ผู้ชมไม่หลงไหลไปกับอำนาจของวัตถุนิยมที่ฟุ้งเฟ้อ

246421

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ผลการประมวลผลแบบสอบถามจากผู้ชมละครนั้นพบว่า ละครเพื่อชุมชนทั้ง 4 เรื่องมีประสิทธิผลโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับ “มาก” และทางด้านเยาวชนกลุ่มเรียนรู้อีกก็ได้เกิดการพัฒนาตนเองขึ้นในหลายด้าน ทั้งทางด้านสังคม ด้านการทำงาน และทักษะทางด้านศิลปะการแสดง นับเป็นพัฒนาการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว และชุมชน และระดับสังคม

ส่วนการเปิดพื้นที่ให้มีการสื่อสารจากเยาวชนถึงเยาวชนด้วยกันผ่านสื่อละครเพื่อชุมชนในครั้งนี้ ทำให้มีข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร ดังต่อไปนี้ 1) เยาวชนด้วยกัน ย่อมเข้าใจบริบทของกันและกัน 2) เนื้อหาละครที่ยึดผู้รับสารเป็นตัวตั้ง ทันสมัย มักมีประสิทธิผล 3) การสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารที่เป็นเยาวชนด้วยกัน 4) องค์ประกอบที่ดีของบทละครสำหรับเยาวชนระดับอุดมศึกษา ใน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ มีดังนี้ โครงเรื่องที่สมเหตุสมผล เดินเรื่องฉับไวตามแบบฉบับ, ลักษณะนิสัยตัวละคร “ตัวเอก” ต้องเด่นชัด ตัวละครหลักไม่ครบก็ได้, แก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาในโลกปัจจุบันและสอดแทรกอย่างแนบเนียน, การใช้คำที่ “โดนใจ” เยาวชน, “ดนตรี” ไม่สำคัญนัก แต่เอามาเพิ่มสีสันได้ และภาพที่ไม่สมจริง แต่สื่อสารอย่างมีรสนิยม ผู้ชมก็ได้รับสาระและบันเทิง 5) คุณสมบัติของละครสำหรับเยาวชนนั้นก็เป็นที่ไปตามแนวคิดของพรรัตน์ (2547) ได้แก่ ต้องเปิดกว้างสำหรับการสร้างสรรค์และจินตนาการ, ความจริงใจในการแสดงและการสื่อสารตรงระหว่างนักแสดงกับผู้ชม, การสร้างตัวละครและวิธีนำเสนอที่ไม่ซ้ำภาพเดิมที่คุ้นเคย และบทพูดไม่ซับซ้อน เน้นเหตุการณ์บนเวทีและพลังของนักแสดง ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารผ่านสื่อละครเพื่อชุมชนเพื่อแก้ปัญหาเยาวชน ในประเด็นอื่น ๆ ต่อไปได้ในอนาคต

ABSTRACT

Title: A Participatory Action Research Using Community Theatre as a Tool for Communication
Process of Youth Problem: Focusing on Choosing how to Associate with Friends of the
Undergrad in City of Muang Chiangmai

Author: Assistant Professor Jirapat Kittiwarakul

Year: 2011

246421

The numerous research results claim that Thai's youth problem becomes a serious concern due to confronting with surrounded conflicts; the family weakness, the fascination in nightlife, alcohol and drug addiction. Even though, the organization and institute related to social concern take a role in resolving the problem but it is rare to see participatory role of the youth included in the plan. As the result, the success of the plan only appears on the one side view of the problem but not yet for the others. Therefore, the Participatory Action Research Using Community Theatre as a Tool for Communication Process of Youth Problem was carried to fill the gap.

The research was based on the full participation of 35 undergrad voluntaries, the students taking course in Communication Arts Faculty of Payap University. The team ran the community theatre project and worked involved in all steps of production. And the "*Choosing how to associate with friends*" concept was chosen for the main theme of the 4 series of the stage play.

The results demonstrates 3 dimensions of effect; 1) for overall, the play evaluated for highest score of success 2) members of the team had been learnt and developed in social life, working skill and including art performing skill and 3) a community theatre is a very good tool for communication of teenagers in both communicator and receiver role which might being a prototype of problem solving for other problem issue of youth.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยกำลังใจและความร่วมมือจากหลายกลุ่มบุคคลและองค์กร นับตั้งแต่ “กลุ่มละครชุมชนก๊อปปี้ไฟ” ที่สร้างสรรค์ผลงานละครชุมชนที่มีประโยชน์ต่อสังคมมาโดยตลอด อันเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเริ่มทำโครงการนี้ขึ้น และยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้อำนวยการกลุ่มละครชุมชนก๊อปปี้ไฟ คุณอัมรินทร์ เปล่งรศมี ที่ได้ให้เกียรติและเสียสละเวลามาเป็นวิทยากรฝึกอบรมให้ความรู้ และความเข้าใจแก่ทั้งผู้วิจัยและเยาวชนกลุ่มเรียนรู้ ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย และขอแสดงความขอบคุณรวมไปถึง “เยาวชนกลุ่มเรียนรู้” ทั้ง 35 คน ที่ได้สมัครเข้าร่วมทำโครงการนี้ด้วยจิตอาสา ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเยาวชนกลุ่มนี้จะเติบโตเป็นนักนิเทศศาสตร์ที่มีจิตสาธารณะ และมีทักษะสำหรับงานสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นได้ต่อไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เคยเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ผู้วิจัย ในครั้งที่ยังทำวิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิตนั้น ท่านได้เปิดมุมมองให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อันทำให้เกิดผลในเชิงสร้างสรรค์ และยังได้เปิดโลกทัศน์ในการทำงานสื่อสารเพื่อสังคมอย่างแท้จริง ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงความสำคัญของการศรัทธาในตัวมนุษย์อีกด้วย หากไม่ได้รับการชี้แนะในครั้งนั้น ผู้วิจัยคงไม่สามารถริเริ่ม หรือสร้างสรรค์ผลงานลักษณะนี้ขึ้นมาได้

สำหรับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่คอยช่วยแนะนำให้งานวิจัยนี้เกิดความชัดเจนอย่างสมบูรณ์นั้น นับเป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยจะต้องขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้เช่นกัน ขอขอบพระคุณอาจารย์ญาณิสา จันทร์เส็ง (คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ) และอาจารย์เทพฤทธิ์ มณีกุล (คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ) ที่ช่วยให้การชี้แนะตลอดการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มทำโครงร่างงานวิจัย จนกระทั่งวิเคราะห์และรายงานผลออกมาเป็นรูปเล่มอย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณอาจารย์ณฤมล วันทนีย์ (คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ) ที่ช่วยให้คำชี้แนะในการทำโครงร่างงานวิจัย และขอขอบพระคุณอาจารย์อุบลวรรณ มูลกัณธา (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์) ที่ช่วยชี้แนะในการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผล รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานทั้ง

ภาครัฐและเอกชนทั้ง 22 ท่าน (ดังรายนามในภาคผนวก จ.) ที่มาร่วมฟังการนำเสนอผลงานวิจัยและแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกสถานที่ ที่เปิดโอกาสให้ละครชุมชนในงานวิจัยนี้ได้ไปแสดง ได้แก่ ห้องสัมมนา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ, ลานถนนคนเดิน โครงการกรีนทู หลังห้างสรรพสินค้าบีคี่ เอ็กซ์ตร้า เชียงใหม่ (คาร์ฟูร์เดิม), ลานกาดส้มมีด หน้าห้างสรรพสินค้ากาดสวนแก้ว เชียงใหม่ และเวทีการแสดงบริเวณ อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ โดยคุณปรัชญา กันทะวี ได้ประสานกับสำนักเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้โครงการนี้ได้แสดงในวันปิดถนนคนเดิน

ขอขอบพระคุณ “สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ” อีกด้วย ที่ให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้ โดยขอขอบพระคุณ ดร.รักษ พรหมपालิต ผู้อำนวยการสำนักวิจัยฯ ที่มอบหมายให้คุณกอบกาญจน์ พจน์ชนะชัย เป็นผู้ประสานงานและดูแลงานวิจัยนี้ตลอดระยะเวลาดำเนินงาน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณกอบกาญจน์เป็นอย่างยิ่งที่ช่วยประสานงานอย่างแข็งขัน และยังคงคอยดูแลอย่างอบอุ่น ทำให้การดำเนินงานวิจัยนี้เป็นไปอย่างราบรื่น และคล่องตัวค่อนข้างมาก รวมถึงอาจารย์นิคม ชัยขุนพล อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ ที่ช่วยให้คำแนะนำและช่วยเรียบเรียงบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และขอบคุณกำลังใจจากเพื่อนร่วมงานในคณะนิเทศศาสตร์ทุกท่าน

ท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัว คุณแม่อารีย์รัช เสรีกิตติกุล ที่ได้เลี้ยงดูผู้วิจัยมาตั้งแต่เล็กจนโต ทั้งยังได้อบรมบ่มเพาะและส่งเสริมความรู้ให้ผู้วิจัยมีศักยภาพในวันนี้ และขอบคุณลูกชายที่น่ารัก “น้องปันปัน” ที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตั้งใจทำงานให้สัมฤทธิ์ผล รวมถึงคุณพ่อของน้องปันปัน คู่ชีวิตที่คอยเติมเต็มกำลังใจให้ผู้วิจัยอยู่เสมอ จนสามารถทำงานสำเร็จลุล่วงได้อย่างไม่ย่อท้อ

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
1.2 ปัญหาวิจัย.....	8
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
1.7 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	10
2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ส่งสารในสื่อละครเพื่อการพัฒนา.....	13
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาสาร.....	14
1) เนื้อหาสารในสื่อละครเพื่อการพัฒนา.....	14
2) องค์ประกอบที่ดีของบทละครสำหรับเยาวชน.....	16
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการละคร.....	21
1) ละครชุมชน (community theater).....	21
2) ละครในการศึกษา (drama-in-education- DIE).....	22
3) ละครประเด็นศึกษา (theatre-in-education- TIE).....	25
4) คุณสมบัติของละครสำหรับเยาวชน.....	26
5) คุณค่าของกิจกรรมการละครต่อการพัฒนาเยาวชน.....	29

2.2	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
3.2	เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	40
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4	ผลการวิจัย.....	65
4.1	ผลการดำเนินงานในขั้นตอนประสานงาน.....	65
4.1.1	การรับสมัครเยาวชนชนกลุ่มเรียนรู้ และประสานงานกับนักวิชาชีพ.....	65
4.2	ผลการดำเนินงานในขั้นตอน Reflection.....	68
4.2.1	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Reflection ครั้งที่ 1.....	68
4.2.2	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Reflection ครั้งที่ 2.....	69
4.2.3	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Reflection ครั้งที่ 3.....	70
4.2.4	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Reflection ครั้งที่ 4.....	73
4.3	ผลการดำเนินงานในขั้นตอน Planning.....	74
4.3.1	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Planning ครั้งที่ 1.....	74
4.3.2	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Planning ครั้งที่ 2.....	77
4.3.3	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Planning ครั้งที่ 3.....	89
4.3.4	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Planning ครั้งที่ 4.....	93
4.4	ผลการดำเนินงานในขั้นตอน 1 st Action.....	93
4.4.1	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 st Action ครั้งที่ 1.....	93
4.4.2	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 st Action ครั้งที่ 2.....	96
4.4.3	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 st Action ครั้งที่ 3.....	97
4.4.4	ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 st Action ครั้งที่ 4.....	98
4.4.5	ผลการช่อมย่อ.....	100
4.4.6	ผลการช่อมใหญ่.....	103
4.4.7	ผลการแสดงรอบแรก.....	104

4.5	ผลการดำเนินงานในขั้นตอนประเมินผล (Observation).....	105
4.5.1	ผลการประเมินจากผู้ชมด้วยแบบสอบถาม.....	105
4.5.2	ผลการประเมินจากเยาวชนกลุ่มเรียนรู้.....	108
4.6	ผลการดำเนินงานในขั้นตอนไตร่ตรองอีกครั้ง (Reflection Cycle 2).....	109
4.7	ผลการดำเนินงานในขั้นตอนปรับปรุงแผน (Revised-Plan).....	110
4.7.1	บทละครเรื่องอย่าพลาด.....	110
4.7.2	บทละครเรื่องกล้าไหมแค่คำว่า “ไม่” คำเดียว.....	120
4.7.3	บทละครเรื่องบัวชมพู.....	124
4.7.4	บทละครเรื่องนักเลียนแบบ.....	130
4.8	ผลการดำเนินงานในขั้นตอนปฏิบัติตามแผนที่ปรับปรุงแล้ว (Final Action).....	137
4.9	ผลการดำเนินงานในขั้นตอนประเมินผลและถอดบทเรียน (Final Observation)..	138
4.9.1	ผลการประเมินจากผู้ชมด้วยแบบสอบถาม.....	138
4.9.2	ผลการถอดบทเรียน.....	145
	(1) ข้อดีข้อเสียของทุกรอบการแสดง.....	146
	(2) กระบวนการสื่อสารด้วยละครชุมชนของงานวิจัยนี้.....	150
	(2.1) วิพากษ์ S-M-C-R.....	150
	(2.2) วิเคราะห์คุณค่าของกระบวนการ.....	151
	(3) แนวโน้มการสื่อสารด้วยละครชุมชนในประเด็นเยาวชน.....	152
	(4) ทักษะที่ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ.....	154
4.10	ผลการดำเนินงานในขั้นตอนวิเคราะห์ สรุปผล.....	155
5	สรุปและอภิปรายผล.....	156
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	156
5.2	อภิปรายผลการวิจัย.....	170
5.2.1	กระบวนการสื่อสารผ่านสื่อละครเพื่อชุมชนโดยเยาวชนถึงเยาวชน.....	170
	(1) เยาวชนด้วยกัน ย่อมเข้าใจบริบทของกันและกัน.....	170
	(2) เนื้อหาละครที่ยึดผู้รับสารเป็นตัวตั้ง ทันสมัย มักมีประสิทธิผล.....	173
	(3) การสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ที่เป็นเยาวชนด้วยกัน.....	174

(4) องค์ประกอบที่ดีของบทละครสำหรับเยาวชนระดับอุดมศึกษา	
ใน อ.เมือง จ.เชียงใหม่.....	177
(4.1) โครงเรื่องที่สมเหตุสมผล เดินเรื่องฉับไวตามแบบฉบับ.....	177
(4.2) ลักษณะนิสัยตัวละคร “ตัวเอก” ต้องเด่นชัด	
ตัวละครหลักไม่ครบก็ได้.....	182
(4.3) แก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาในโลกปัจจุบัน	
และสอดแทรกอย่างแนบเนียน.....	185
(4.4) การใช้คำที่ “โดนใจ” เยาวชน.....	187
(4.5) “คนตรี” ไม่สำคัญนัก แต่เอามาเพิ่มสีสันได้.....	189
(4.6) ภาพที่ไม่สมจริง แต่สื่อสารอย่างมีรสนิยม	
ผู้ชมก็ได้รับสาระและบันเทิง.....	189
(5) คุณสมบัติของละครสำหรับเยาวชน.....	191
(5.1) เปิดกว้างสำหรับการสร้างสรรค์และจินตนาการ.....	191
(5.2) ความจริงใจในการแสดง และการสื่อสารตรงระหว่าง	
นักแสดงกับผู้ชม.....	192
(5.3) การสร้างตัวละคร และวิธีนำเสนอที่ไม่ซ้ำภาพเดิมที่คุ้นเคย.....	193
(5.4) บทพูดไม่ซับซ้อน เน้นเหตุการณ์บนเวที	
และพลังของนักแสดง.....	196
5.2.2 ประสิทธิภาพของการสื่อสารผ่านสื่อละครเพื่อชุมชน.....	197
5.2.3 แนวทางในการสื่อสารผ่านสื่อละครเพื่อชุมชน	
เพื่อแก้ปัญหาเยาวชนในอนาคต.....	200
5.2.4 กระบวนการละครกับการพัฒนาเยาวชน.....	203
(1) ละครชุมชน กับการพัฒนาเยาวชน.....	203
(2) ละครประเด็นศึกษา (TIE) กับการพัฒนาเยาวชน.....	209
5.2.5 ประเด็นเรียนรู้เพิ่มเติม.....	213
(1) “เพื่อน” ต้นเหตุของปัญหาเยาวชน.....	213
(2) การมีส่วนร่วมในฐานะ “ผู้สื่อสาร” (ไม่ใช่ นักเขียนแบบ).....	214
(3) ปัญหาที่เยาวชนเห็นว่าสำคัญ.....	215
5.2.6 ข้อเสนอแนะ.....	215

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	216
ภาคผนวก ก. รายงานการประชุมเรื่องการทำประเด็นทำละคร.....	218
ภาคผนวก ข. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล.....	224
ภาคผนวก ค. ภาพกิจกรรมในการดำเนินงานวิจัย.....	230
ภาคผนวก ง. วิดีทัศน์ละครเพื่อชุมชนที่ผลิตขึ้นในงานวิจัยนี้.....	236
ภาคผนวก จ. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และรายงานการประเมินการนำเสนอผลงานวิจัย.....	237
ประวัตินักวิจัย.....	251

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงแผนการดำเนินงานวิจัยและผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละขั้นตอน.....	43
3.2	แสดงระยะเวลาการปฏิบัติงานวิจัยตลอดโครงการ จำนวน 12 เดือน.....	46
4.1	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “อย่าพลาด” ในรอบแรก.....	105
4.2	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “กล้าไหมแค่คำว่าไม่คำเดียว” ในรอบแรก.....	106
4.3	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “บัวชมพู” ในรอบแรก.....	106
4.4	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “นักเรียนแบบ” ในรอบแรก	107
4.5	แสดงจำนวนผู้ชมละครแต่ละรอบ แยกตามเพศ.....	139
4.6	แสดงจำนวนผู้ชมละครแต่ละรอบ แยกตามอายุ.....	140
4.7	แสดงจำนวนผู้ชมละครแต่ละรอบ แยกตามสถานภาพการศึกษาในปัจจุบัน.....	141
4.8	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “อย่าพลาด” ในรอบที่ 2, 3 และ 4.....	142
4.9	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “กล้าไหมแค่คำว่าไม่คำเดียว” ในรอบที่ 2, 3 และ 4.....	143
4.10	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “บัวชมพู” ในรอบที่ 2, 3 และ 4.....	144
4.11	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “นักเรียนแบบ” ในรอบที่ 2, 3 และ 4.....	145
5.1	แสดงแนวคิดลักษณะที่ดีของ โครงเรื่องละครสำหรับเยาวชน ที่สอดคล้องกับ โครงเรื่องของละครเพื่อชุมชนแต่ละเรื่องของงานวิจัยนี้.....	178
5.2	แสดงตัวละครเอก ตัวรอง และตัวร้ายของละครเพื่อชุมชนในงานวิจัยนี้.....	183
5.3	แสดงผลสรุปการประมวลแบบสอบถาม เปรียบเทียบกับความครบถ้วน ของตัวละครหลัก.....	185

ตารางที่

ฎ

หน้า

5.4	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “อย่าพลาด” ในแต่ละรอบการแสดง.....	198
5.5	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “กล้าไหมแค่คำว่า ‘ไม่’ คำเดียว” ในแต่ละรอบการแสดง.....	198
5.6	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “บัวชมพู” ในแต่ละรอบการแสดง.....	199
5.7	แสดงผลการประเมินด้านระดับความรู้ความเข้าใจ หลังจากได้รับชมละครเรื่อง “นักเรียนแบบ” ในแต่ละรอบการแสดง.....	199

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	11
3.1	วงเล็บวาทจักรของการวิจัยแบบ PAR ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart.....	39
4.1	ต้นไม้อุปมาของกลุ่มละครตามแก่นเรื่อง “การคุกคามทางเพศที่เกิดจากเพื่อน”.....	81
4.2	ต้นไม้อุปมาประสงคของกลุ่มละครตามแก่นเรื่อง “การคุกคามทางเพศที่เกิด จากเพื่อน”.....	82
4.3	ต้นไม้อุปมาของกลุ่มละครตามแก่นเรื่อง “ความฟุ้งเฟ้อในวัดถุนิยม”.....	83
4.4	ต้นไม้อุปมาประสงคของกลุ่มละครตามแก่นเรื่อง “ความฟุ้งเฟ้อในวัดถุนิยม”.....	84
4.5	ต้นไม้อุปมาของกลุ่มละครตามแก่นเรื่อง “วิธีการปฏิเสธเพื่อน”.....	85
4.6	ต้นไม้อุปมาประสงคของกลุ่มละครตามแก่นเรื่อง “วิธีการปฏิเสธเพื่อน”.....	86
4.7	ต้นไม้อุปมาของกลุ่มละครตามแก่นเรื่อง “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล”.....	87
4.8	ต้นไม้อุปมาประสงคของกลุ่มละครตามแก่นเรื่อง “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล”	88
5.1	ภาพการแสดงละครเรื่องนักเลี่ยนแบบ ในตอนที่ “สำเนา” ไปเจอกับ “อรัย”.....	194
5.2	ภาพการแสดงละครเรื่องนักเลี่ยนแบบ ในตอนที่ “สำเนา” ไปเจอกับ “บอง”.....	194
5.3	ภาพการแสดงละครเรื่องนักเลี่ยนแบบ ในตอนที่ “สำเนา” ไปเจอกับ “ออกโต้”.....	195
5.4	ภาพการแสดงละครเรื่องนักเลี่ยนแบบ ในตอนที่ “สำเนา” กำลังหลงไปกับกระแสนิยม.....	195
5.5	แนวโน้มของกระบวนการสื่อสารประเด็นปัญหาเยาวชนผ่านสื่อละครชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.....	201
5.6	ประโยชน์จากการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยที่เกิดขึ้นกับเยาวชนกลุ่มเรียนรู้ 3 ระดับ	209